

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження М. Ф. Попової
за темою «Роль публічної влади в формуванні стратегії розвитку
полікультурних регіонів України (на прикладі Одеського регіону)»,
подане на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за
спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси

Дане дисертаційне дослідження присвячене актуальній проблемі сучасного політичного процесу. Найважливішим напрямком побудови в Україні розвиненого громадянського суспільства є посилення демократичних засад в рамках здійснення публічної влади. На сьогоднішній день проблема децентралізації в Україні безпосередньо пов'язана не лише з її суто політичними перспективами, а й з питанням її інтеграції до сучасної світової демократичної спільноти. Україна, як повноцінна і самостійна країна, має на практиці забезпечувати принципи розподілу влади.

Актуальність теми дослідження обумовлена також недостатністю досліджень, які б збалансовано висвітлювали проблеми формування стратегії розвитку полікультурних регіонів України з урахуванням останніх змін, що відбуваються в цій сфері.

Як зазначає автор, необхідність дослідження даного аспекту для України визначається тим, що становлення правової держави та демократизація суспільно-політичного життя вимагають вдосконалення політичних інститутів, у тому числі інститутів місцевої публічної влади. Подальший розвиток України на шляху до євроінтеграції та формування ефективної моделі організації влади можливі лише за умови узгодження інтересів держави, регіону, територіальної громади та людини. Саме таке завдання, на думку автора дослідження, виконують органи публічної влади на місцях у цілому, і органи місцевого самоврядування – зокрема.

Авторкою вдало визначена методологічна база дослідження. Методи дослідження визначаються потребою комплексного аналізу теми та базуються на використанні міждисциплінарного підходу. В його рамках використовувались як

загальнонаукові (діалектичний та загальнологічні), так і спеціальнонаукові методи. Діалектичний метод використовувався на всіх етапах дослідження та дозволив виявити основні підходи до розуміння сутності регіональної публічної влади. Загальнологічні методи (аналізу і синтезу, абстрагування, індукції та дедукції тощо) застосовувались протягом усього дослідження при формуванні основних положень та висновків. Використання цих методів та новітніх підходів до аналізу політичних явищ та процесів дало можливість зробити висновки, які мають наукову новизну.

В роботі проаналізовано діяльність національно-культурних товариств Півдня України (на прикладі районів Одеської області). Обґрунтовано те, що основною формою участі національних меншин у громадському та культурному житті є діяльність національно-культурних товариств, які сприяють здійсненню етнодержавотворчих процесів в Україні та виступають соціальними посередниками між громадянським суспільством і державою.

Автором встановлено, що головним завданням української влади в сфері регіональної та етнополітики є визнання поліетнічності і полікультурності українського суспільства, захист і недопущення примусової асиміляції та акультурації етнічних спільнот.

Автором визначено, що провідним принципом реформи місцевого самоврядування має стати збереження територіальної цілісності України при формуванні та реалізації державної етнополітики, врахування етнонаціональних особливостей регіону в процесі адміністративно-територіальної реформи, неухильне дотримання загальновизнаних норм людської етики, гуманізму, демократичності, поваги до національних мов, культур, до почуття гідності етнічних спільнот та громадян, що до них належать. Доведено, що реформа буде ефективною лише за умови поєднання державного забезпечення потреб етнічних спільнот зі створенням умов для їх вільного, самостійного, ініціативного розвитку.

Сформульовані шляхи підвищення ефективності діяльності публічної влади у формуванні стратегії розвитку полікультурного регіону, а саме: відмова від

схеми територіальних громад, створення об'єднання за етнічним принципом для задоволення та захисту законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів; забезпечення розвитку інституційної спроможності органів місцевого самоврядування та керівних органів об'єднань, а саме наділення їх політичними та економічними правами новоутворених префектів.

Автором запропоновано оптимальну модель організації співжиття населення в полікультурному регіоні Бессарабії, а саме – компромісну, яка будується на принципі толерантності та дає змогу кожній людині стати частиною розмаїтого цілого.

На мою думку, дана робота має певне теоретичне та практичне значення. Висновки та положення, викладені в даній роботі, пройшли необхідну апробацію та опубліковані в фахових виданнях з політології.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що в ньому систематизовано теоретичні засади, що визначають сутність інститутів публічної влади на регіональному рівні, надано оцінку ефективності впливу територіальної громади та органів місцевого самоврядування під час формування та реалізації стратегічних напрямків розвитку полікультурного регіону в умовах децентралізації, сформульовані пропозиції щодо можливої трансформації такої взаємодії.

Положення та висновки дисертації можуть бути використані органами державної влади, політичними партіями і рухами для прогнозування розвитку політичних процесів у країні, для зміцнення механізму взаємодії інститутів громадянського суспільства і держави в особі органів місцевого самоврядування. Зібрані під час дослідження матеріали і запропоновані висновки можуть знайти застосування у викладанні політології, соціології та при розробці спецкурсів з прикладної політології, а також при складанні перспективних навчальних планів і програм.

Слід зазначити, що загальний аналіз змісту даної дисертаційної роботи свідчить про високий рівень самостійності, схильністю до ґрунтовного аналізу,

творчість, обґрунтованість та цілісність дослідження. Робота показує не тільки високий науковий рівень (розуміння сучасних підходів та теорій), а й наявність практичного досвіду авторки щодо вирішенні проблем даного напрямку. Варто, на мій погляд, зазначити, що дисертаційна робота М. Ф. Попової заповнює існуючі прогалини в цій проблематиці, а це є дуже важливим та значущим.

Вважаю, що структура роботи є логічною, послідовною і дозволила автору ґрунтовно дослідити предмет дисертаційного дослідження. Разом з тим, як у будь-якій науковій роботі, в даному дослідженні є деякі дискусійні положення, що вимагають подальшого обговорення. До них, зокрема, варто віднести наступні:

1. Є багато перепон на шляху до реальної децентралізації. Зокрема, це проблеми пов'язані з бюджетною децентралізацією. Хотілося б почути думку автора щодо того, які ризики виникають в рамках бюджетної децентралізації та які позитивні аспекти можна відзначити в цьому процесі.

2. Етнокультурна політика сьогодні стала одним із пріоритетних напрямів державної діяльності, невіддільною складовою офіційної культурної політики, спрямованої на формування національно-державницького патріотизму, відродження й розвитку культур усіх етнокомпонентів українського соціуму. Тому, на мою думку, слід було б більш докладно зупинитися в дослідженні на визначенні положень загальнодержавної етнокультурної стратегії.

3. Наступне питання (деякою мірою – зауваження) в такому ж напрямку. Воно стосується розуміння полікультурного суспільства, яке є ключовим для будь-яких міркувань з приводу інтеркультурної освіти, та тісно пов'язується з такими поняттями, як інтеграція, національна ідентичність і соціальна згуртованість (поняття досить символічні та багатозначні). Тому, на мою думку, важливо було б визначити сутність цього поняття та продемонструвати його складність у дисертаційному дослідженні.

4. І останнє, хотілось би почути думку автора, щодо впливу глобалізації на національно-державну ідентичність. Це є дуже важлива компонента у контексті обраної теми дослідження, однак, на жаль, не згнайшла відображення на сторінках роботи.

Слід зазначити, що зауваження і побажання є певною мірою дискусійними, вони спрямовані на підвищення якісного рівня дисертаційного дослідження та не впливають на загальне позитивне враження про нього.

Наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані в дисертації, достатньо повно викладено в опублікованих працях дисертанта, що містяться у фахових виданнях. Автореферат відповідає змісту дисертації, матеріал викладено науковою мовою.

Таким чином, дисертація Попової Марії Федорівни є самостійною кваліфікованою працею, яка містить обґрунтовані результати проведених наукових розробок, що мають важливе значення для подальшого розвитку політичної науки в Україні. Авторка здійснила плідне творче дослідження, показала вміння науково мислити, системно аналізувати науковий теоретичний матеріал і фактичні дані та здійснювати узагальнення наявного матеріалу.

Вважаю, що дана дисертаційна робота за своєю структурою, змістом відповідає паспорту спеціальності 23.00.02 – політичні інститути та процеси і сучасним вимогам щодо порядку присудження наукових ступенів у даній галузі науки, а її автор – Попова Марія Федорівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси.

Офіційний опонент,
кандидат політичних наук, доцент
доцент кафедри політичних наук
Національного університету «Одеська
Юридична академія»

Проректор з наукової роботи,
доктор юридичних наук, доцент

